

TOSCANE – UMBRIË

van reizigers voor reizigers

TOSCANE – UMBRIË

De wereld houdt niet op met draaien. Een wereldreiziger is de eerste om dat te beamen. Hoewel men geen inspanningen gespaard heeft om al de gegevens in deze gids uitgebreid te testen en te actualiseren, is het niet uitgesloten dat je ter plaatse vaststelt dat bepaalde gegevens in deze gids toch al opnieuw gewijzigd zijn. Veel adressen en suggesties in de Trotters zijn bovendien wat 'fragiel', juist omdat ze zo sympathiek en verrassend zijn. We zouden het daarom bijzonder op prijs stellen als je ons op de hoogte brengt van eventuele wijzigingen, zodat we de eerstvolgende herdruk op een correcte manier kunnen aanpassen. Dank bij voorbaat. Ons adres:

TROTTER

Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt

Uitgeverij Terra Lannoo
Postbus 97
NL-3990 DB Houten

E-MAIL: TROTTER@LANNOO.BE

WWW.TROTTERCLUB.COM

De prijscategorieën die in de Trottergidsen worden gebruikt, zijn steeds afgestemd op het land. Als je in een goedkoop hotelletje ongeveer € 25 betaalt, behoort een hotel waar je € 75 neertelt uiteraard tot de dure prijsklasse. De uitgever kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele fouten of de gevolgen ervan.

VERTALING Mireille Peeters; Imago Mediabuilders

REISINFORMATIE VLAANDEREN EN NEDERLAND Wegwijzer, Brugge

OMSLAGONTWERP Studio Jan de Boer / Helga Bontinck

ONTWERP BINNENWERK Imago Mediabuilders

OMSLAGFOTO Shutterstock/Samot

OORSPRONKELIJKE TITEL Le Guide du Routard – Toscane – Ombrie

OORSPRONKELIJKE UITGEVER Hachette, Paris

DIRECTEUR Philippe Gloaguen

STICHTERS Philippe Gloaguen en Michel Duval

HOOFDREDACTEUR Pierre Josse

ADJUNCTREDACTEUREN Benoît Lucchini en Amanda Keravel

REDACTEUREN Olivier Page, Véronique de Chardon, Isabelle Al Subaihi, Anne-Caroline Dumas, Carole Bordes, André Poncelet, Marie Burin des Roziers, Thierry Brouard, Géraldine Lemauf-Beauvois, Anne Poinot, Mathilde de Boisgrollier, Gavin's Clemente-Ruiz, Alain Pallier en Fiona Debrabander

© Hachette (alle rechten voor vertaling, reproductie en bewerking gereserveerd voor alle landen),
Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2014

© Cartografie Hachette Tourisme

WWW.LANNOO.COM

D/2014/45/356 - ISBN 978 94 014 1463 0 - NUR 512

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

HOE GEBRUIK JE DEZE GIDS?

Door deze beknopte inhoudsopgave per deel van de gids te gebruiken hoef je niet telkens terug te bladeren naar de algehele inhoudsopgave voorin het boek.

Op het kleine kaartje linksboven zie je in een oogopslag welk deel van het land of de regio het betreffende hoofdstuk beschrijft.

Op de eerste pagina van elk nieuw deel zijn de topevaringen al in kaart gebracht met een paginaverwijzing voor wie ze direct wil raadplegen.

Aan de rand van de pagina's zorgen een duimgreep en een kopregel ervoor dat je direct ziet welke informatie er op de betreffende pagina wordt geboden.

Voor een herkenbare structuur en meer onderzoeksgemak is de volgorde van onderwerpen per stad of regio telkens hetzelfde: praktische informatie - informatie over verblijf: slapen, eten, iets drinken, uitgaan - informatie over de bezienswaardigheden.

oos met drie beulen (de midderboek is hoger gebouwd) en drie apissen. De campagne achter de keik werd volledig gestuurd. Ernstus staat met grote pastorie in een grote cederboom.

4.4. Cerkus de Pontingano: Locafid Pontingano, 53079 Vaglieri (tel. 0577 39 47). Beilen worden je gant. De karaktersfietst darsut ut de 148. oos (1341), maar word der de suunen hien her haaldeld verhoosd. Nu wordt het beheerd door de universiteit van Pisa. Tijdens de Tweede Wereldoorlog deden de Duitse bezetters er een veld veld veld veld. De buienkant kan nogal smang veld veld twee greeks eiken in Kolofnen, een paar heeser) en de monnikenkluis die omgevingsveld studerentekantien. Aan de achterkant oos hysvante hien. Tufidale stonstverhooslen.

Postcode 53013 | 2770 WVVONERS

voel die bijna 2,5 km naar het zuiden. Via dan rechts af naar de SP2, richting Roddick. Hier is ongeveer 2 km verder aan je rechterkant. Het hele jaar geopend na reservering. Toespraaksondusdij € 85-100, afhankelijk van het seizoen (minstens 3 overnachtingen). Appartementen € 1200-1800 per week. Ontbijt niet inbegrepen. Wil: Moesie villa met zwembad, verschen tussen de wijngaarden. Het had drie soorten logement: een studio en twee grote appartementen met elk twee kamers, al dan niet met eigen badkamer. Opproepen in de meest zuivere Toscanaanse architectuur; rustig, zelfs als stijlvol. Geografische feite: Paulus een jonge dame uit Quebec, is vijfdekleinste en toegelijk wijnbouwster. Ze probeert haar passie voor wijn ook over te brengen en haar gasten. De ideale plaats voor wie wil verhuizen in Chianti. Franseloopgroep.

VEELGESTELDE VRAGEN 11

23 TOPERVERINGEN VAN TROTTER 13

REIZEN NAAR TOSCANE EN UMBRIË 16

TOSCANE EN UMBRIË PRAKTISCH 21

ABC van Italië	22
Alvorens te vertrekken	22
Budget	24
Elektriciteit	26
Feesten en feestdagen	27
Foaien	31
Gehandicapten	31
Geldzaken	31
Gezondheid	32
Internetadressen	33
Klimaat	34
Noodgevallen	35
Openingstijden	35
Overnachten	36
Post	39
Reisliteratuur	39
Reisroutes	40
Risico's en ergernissen	44
Taal	46
Telecommunicatie	48
Vervoer	48
Winkelen	55

MENS, MAATSCHAPPIJ, NATUUR EN CULTUUR 57

Beroemde personen	58
Bevolking	62
Cultureel erfgoed	62

Drank	75
Economie	79
Film	80
Fotograferen	81
Geografie	82
Geschiedenis	83
Keuken	100
Literatuur	111
Marmer	112
Media	112
Mensenrechten	113
Restaurants	114
Roken	116
Unitaid	117
Werelderfgoedlijst van Unesco	117
Zeden en gewoonten	118

TOSCANE

ABC van Toscane	122
Firenze	122

DE OMGEVING VAN FIRENZE 237

Wandeling ten zuiden van Firenze	240
Het Florentijnse platteland	242
Fiesole	245

DE CHIANTISTREEK 250

San Casciano in Val di Pesa	252
Tavarnelle Val di Pesa	253
Impruneta	256
Greve in Chianti	259
Panzano in Chianti	264
Castellina in Chianti	266
Radda in Chianti	270
Gaiole in Chianti	276
Castelnuovo Berardenga	278

INHOUD

SIENA EN OMGEVING	280	CARRARA EN DE VERSILIA	410
Siena	280	Carrara	410
		Pietrasanta	417
MONTAGNOLA – VALDIMERSE	313	Viareggio	421
Sovicille	316		
Murlo	316	BAGNI DI LUCCA EN	
Abbazia di San Galgano	318	GARFAGNANA	424
		Bagni di Lucca	424
DE CRETE SENESI	318		
Asciano	319	DE KUST VANTOSCANE	427
Chiusure - Abbazia di Monte Oliveto		Livorno	427
Maggiore	320	Pisa	431
VAL D'ORCIA	324	DE MAREMMA	449
Pienza	324	Massa Marittima	450
San Quirico d'Orcia	327	Grosseto	454
Montalcino	329	Parco Naturale della Maremma (natuurpark	
Bagno Vignoni	332	van de maremma)	459
VAL DI CHIANA	334	ARGENTARIO (DE ZILVERKUST)	461
Montepulciano	334	Orbetello	461
Chiusi	339	Monte Argentario	465
Cortona	342		
Arezzo	345	DE HEUVELS VAN DE MAREMMA	466
		Montemerano en Saturnia	466
VAL D'ELSA	358	Sovana	468
Monteriggioni	358	Sorano	469
Colle di Val d'Elsa	360	Pitigliano	471
Volterra	364	Tuscania	475
San Gimignano	370		
Certaldo Alto	380		
		UMBRIË (UMBRIA)	
LUCCA EN OMGEVING	382	ABC van Umbrië	481
Lucca	382		
Montecatini Terme	395		
Pistoia	397		
Prato	402		

INHOUD

HET NOORDEN VAN DE TIBERVALLEI

481

Perugia	481
Lago Trasimeno (Het Trasimeense Meer)	502
Città della Pieve	507
Città di Castello	510

DE STREEK ROND GUBBIO

514

Gubbio	514
Parco naturale del Monte Cucco (Natuurpark van de Monte Cucco)	524

DE UMBRIËVALLEI

526

Assisi	526
Parco regionale del Monte Subasio	540
Spello	542
Foligno	547
Bevagna	550
Montefalco	552

Trevi	555
Spoletto	559

HET ZUIDEN VAN DE TIBERVALLEI

570

Todi	570
Orvieto	577

DE VALLEIEN VAN DE NERA EN HAAR ZIJRIVIEREN

590

La Valnerina	591
Cascia	599
Norcia en het parco nazionale dei Monti Sibillini (nationaal park van de Monti Sibillini)	601

REGISTER

607

FOTOVERANTWOORDING

609

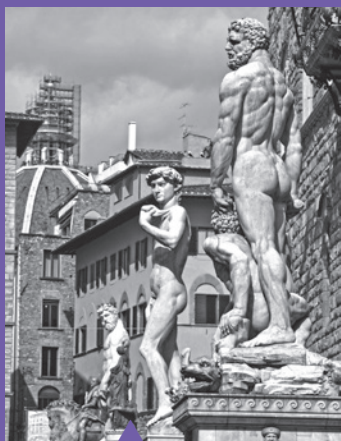
KAARTEN EN PLATTEGRONDEN

Overzichtskaart Toscane	18-19	Plattegrond Arezzo	346
Plattegrond Firenze I	126-127	Plattegrond Volterra	365
Plattegrond Firenze II	128-129	Plattegrond San Gimignano	373
Plattegrond Firenze III	130-131	Plattegrond Lucca	384-385
Plattegrond Firenze IV	132-133	Plattegrond omgeving van Lucca	396
Detailkaart Firenze	134-135	Plattegrond Carrara en de Versilia	411
Plattegrond buslijnen Firenze	138-139	Plattegrond Pisa	432-433
Verkeersplattegrond Firenze	136-137	Plattegrond de Maremma	449
Plattegrond Palazzo Pitti	228-229	Plattegrond Grosseto	455
Plattegrond Giardino di Boboli	231	Overzichtskaart Umbrië	480
Plattegrond omgeving Firenze	238-239	Plattegrond Perugia	483
Plattegrond wandeling ten zuiden van Firenze	241	Plattegrond Gubbio	515
Plattegrond Fiesole	246	Plattegrond Assisi	528-529
Plattegrond Chiantistreek	251	Plattegrond Spello	543
Plattegrond Siena	282-283	Plattegrond Spoleto	560-561
Detailkaart Siena	284-285	Plattegrond Todi	571
Plattegrond omgeving Siena	314-315	Plattegrond Orvieto	578-579

23 TOPERVARINGEN VAN TROTTER

IN FIRENZE EN OMGEVING

- 1 **Bewonder de gespierde billen van David** in de Accademia in Firenze. *Blz. 193*

- 2 Ervaar wat kuisheid betekent in **de cellen van de franciscaner monniken**, geschilderd door Fra Angelico, in het **Museo di San Marco**. *Blz. 195*

- 3 **Bewonder de zonsondergang vanaf de San Miniato al Monte**. Onvergetelijk! Bij voorkeur met z'n tweetjes ... *Blz. 237*

- 4 **Steek de Ponte alla Carraia over en bezoek in de wijk San Frediano de kapel van Brancacci** met haar rijkelijk versierde fresco's. *Blz. 220*
- 5 **Kuier door de prachtige Giardino Bardini en Giardino delle Rose** in de wijk Oltrarno en geniet van het schitterende uitzicht op Firenze. *Blz. 232*
- 6 **Doorkruis het omliggende platteland en breng een bezoek aan Fiesole**, 7 km van Firenze. Dit kleine dorpje inspireerde Boccaccio. *Blz. 245*

INTOSCANE ...

- 7** **Neem deel aan de vele chiantiproeverijen bij de wijnboeren** in de schitterende dorpjes tussen Firenze en Siena (maar vergeet niet dat bob rijdt!). *Blz. 257*

- 8** **Ga op foto-safari langs de talrijke fonteinen** met de vorm van een dier in de zeventien wijken van Siena ... *Blz. 280*
- 9** **Zoek de details** en probeer verder te kijken dan de eigenlijke beelden op de fresco's van de kleurrijke Sodoma in de **kloostergang van de abdij van Monte Oliveto Maggiore**. *Blz. 321*

- 10** **Drink een kopje thee in de thermen Tettuccio de Montecatini** en laat je wiegen op het deuntje van de pianist. *Blz. 395*

- 11** **Mediteer bij de naar de blauwe hemel reikende boogjes** van de abdij (zonder dak) San Galgano. *Blz. 318*
- 12** **Bewonder de fresco's van Piero della Francesca in het Museo civico** van zijn geboortestad Sansepolcro. *Blz. 355*
- 13** **Zet je zonnebril op en kijk naar de Aankondiging van Fra Angelico** in het Museo Diocesano van Cortona. *Blz. 344*

- 14** **Klim naar de Rocca in San Gimignano**. Het uitzicht op het platteland is ongelooflijk! *Blz. 378*
- 15** **Ontdek bij het ochtendgloren de schitterende marmenberg van Carrara**. *Blz. 410*

- 16 Wandel 's avonds in je eentje over de Piazza dei Miracoli in Pisa** voor een tête-à-tête met de scheve toren. *Blz. 441*

... EN IN UMBRIË

- 18 Bekijk de prachtige Duomo van Orvieto** van alle kanten, bij voorkeur 's avonds als de mozaïeken glinsteren. *Blz. 586*

- 19 Wees aanwezig bij de Corsa dei Ceri in Gubbio** en de spectaculaire wedstrijd door de straten van de stad. *Blz. 523*

- 20 Bewonder het fresco van de H. Franciscus die met de vogels spreekt**, een absoluut meesterwerk uit de renaissance, dat te zien is in de basiliek van de H. Franciscus in Assisi. *Blz. 536*

- 17 Houd een gastronomische pauze in Pitigliano** en slenter daarna door de wirwar van schilderachtige straatjes. Een must voor je spijsvertering! *Blz. 471*

- 21 Vul je koffers met heerlijke fijne vleeswaren van Norcia** en met *caciotta*, een lekkere schapenkaas. *Blz. 601*

- 22 Wandel rond in de onderaardse straatjes van de middeleeuwse wijk Rocca Paolina** in Perugia. *Blz. 497*

- 23 Ga op trektocht langs de Via Francigena** (trek je wandelschoenen aan!) en ontdek verrukkelijke dorpjes. Bijzonder pittoresk in de avondschemering. *Blz. 281*

koonde onderwerpen was en dat deed veel stof opwaaien. Een heus schandaal! In datzelfde jaar ontmoette hij Jeanne Hébuterne, de vrouw van zijn leven, die zich in 1920 van het leven beroofde toen Modigliani op zesendertigjarige leeftijd stierf aan meningitis. Hun dochter Jeanne schreef een gedetailleerde biografie over haar vader: *Modigliani, mens en mythe*.

- **Gerardo Dottori** (1884-1977): zonder twijfel een van de belangrijkste schilders van het futurisme. Hij stond vooral bekend om zijn *aeropittura* (techniek van het airpainting). In 1904 trad hij toe tot de Academie voor Beeldende Kunsten van Perugia. Hij werd lid van de futuristische kunststroming in 1912, een keuze die heel zijn oeuvre zou beïnvloeden. Gedurende de Eerste Wereldoorlog schreef hij *Parole in libertà* (*Bevrijde woorden*). Toen hij van de loopgraven terugkeerde, stichtte hij het futuristische tijdschrift *Griffa*. Van 1940 tot 1947 leidde hij de Academie voor Beeldende Kunsten van Perugia, waar hij zijn kunstopleiding had genoten. Hij overleed er tot 1967. In 1941 ondertekende hij het futuristische manifest van de airpainting (*il Manifesto dell'aeropittura*). Zijn hele oeuvre schraagde op luchtperspectieven, vormen die in beweging lijken te zijn en trillende kleuren. Dottori haalde zijn kracht en inspiratie uit de Umbrische landschappen ... tot op het ogenblik van zijn overlijden in 1977.

De school van Siena

- **Duccio di Buoninsegna** (geboren omstreeks 1255, overleden in 1318): deze Toscaanse schilder werd beschouwd als de stichter van de school van Siena. Zijn stijl was het hoogtepunt van de Italiaanse gotiek en ging aan de verrukking van de renaissance vooraf. Raar maar waar: we kunnen het leven van deze kunstenaar reconstrueren op basis van boetes die geregistreerd staan in de boeken van Siena! Vanaf 1278 versierde hij de houten tabletten van de *Biccherna* in de Dienst voor Financiën. Tot 1295 vervulde hij soortgelijke opdrachten. De jaren 1280 vormden echter een uitzondering. Toen werkte hij mee aan de versiering van de bovenbasiliek van de H. Franciscus van Assisi. Daar ontmoette de schilder zijn collega Cimabue, wiens invloed hij onderging. Doordat Cimabue nog steeds belangrijker was, schreef Vasari abusievelijk de *Madone Rucellai* (1285) aan hem toe, terwijl het eigenlijk een werk van de hand van Duccio di Buoninsegna is, een doek dat bij hem werd besteld door het Gezelschap van de Voorzangers van Santa Maria Novella. Het geeft blijk van een grote vrijheid inzake kleurenkeuze en van een aanzet voor logica in de proporties. Zo was hij de naturalisten te snel af. Met zijn *La Maestà* (1308) voor het hoofdaltaar van de *Duomo* in Siena bereikte Duccio het hoogtepunt van zijn roem. Om er zeker van te zijn dat de kunstenaar zich volledig aan zijn werk zou overgeven, stortte de gemeenschap hem een discrete som geld en liet ze hem op de Bijbel *bona fede sine fraude* ('te goeder trouw en zonder bedrog') zweren dat hij de clausules van zijn contract zou eerbiedigen. Het pact werd op die manier verzegeld voor de ogen van God!

- **Simone Martini** (geboren omstreeks 1284, overleden in 1344): schilder afkomstig uit Siena. We weten weinig over zijn artistieke vorming. De kunsthistorici denken dat hij een leerling was van Duccio di Buoninsegna omdat de invloed van deze laatste sterk aanwezig is in Martini's eerste werken. In 1315 verwezenlijkte hij de fresco's van *La Maestà* voor het Palazzo Pubblico van Siena. Daarmee bewees hij dat hij ondanks zijn jeugdige leeftijd al een groot kunstenaar was. Petrarca liet trouwens zijn naam reeds vallen en in zijn verbeelding zag hij de schilder al in het paradijs om daar zijn geliefde te tekenen. De literaire stroming van die tijd was immers die van de Vrouw-Engel. Morele waarden en een absolute puurheid stonden hoog in het vaandel! Martini's meesterwerk blijft de decoratie (fresco's en glasramen) van de kapel van San Martino in de benedenbasiliek van de H. Franciscus in Assisi (omstreeks 1317). Dit werk stelt een perfecte verbintenis voor tussen de wereldlijke en de religieuze waarden, een verbintenis die toen werd beschouwd als de hoogste uitdrukking van de hooftse en ridderlijke waarden.

HET SYMBOOL VAN FIRENZE: MARZOCCO, BEELDHOUWERK VAN DONATELLO

Enkele klinkende namen uit de beeldhouwkunst

- **Donatello** (1386-1466): toen hij zijn eerste pasjes in de Florentijnse wereld van de beeldhouwkunst zette, raakte hij bevriend met Brunelleschi. Samen vertrokken ze naar Rome om er klassieke kunsten te studeren. De ervaring die hij tijdens deze reis opdeed, kwam tot uiting in creaties zoals het beeld van de *H. Johannes (Sint-Jan) de Evangelist* (1415), dat van de *H. Joris* (1416) en het *Offer van Isaac* voor de Campanile. In 1425 opende hij een atelier met Michelozzo. Samen vervaardigden ze de doopvonten van Siena en de grafstenen voor de tegenpaus Johannes XXIII en kardinaal Brancacci. Zijn laatste meesterwerken zijn de *David* (circa 1430) en de *Cantoria* (1439). Nog steeds in Firenze zorgde hij voor de versiering van de Sagrestia Vecchia de San Lorenzo (1435-1443). Daarna trok hij naar Padua waar hij een tiental jaren woonde. Toen hij naar Firenze terugkeerde, was hij oud, maar toch zette hij daar zijn werk nog voort.
- **Michelangelo Buonarroti, kortweg Michelangelo** (1475-1564): deze creatieve duizendpoot zou in elk van deze rubrieken vermeld moeten worden, want hij ontwikkelde achtereenvolgens zijn talenten als schilder, beeldhouwer en architect! Zijn belangrijkste beeldhouwerken zijn de *Pietà* (1499), de *David* en de *Slaven*. Dit laatste beeld was bestemd voor het graf van Julius II, maar wordt vandaag bewaard in de galerij van de Accademia in Firenze.

Enkele klinkende namen uit de architectuur

- **Filippo Brunelleschi** (1377-1446): met hem ontstond ook de moderne architect die een project tekent en uitvoert. In een Florentijns atelier volgde hij eerst een opleiding tot edelsmid

HET PALAZZO VECCHIO IN FIRENZE

TOSCANE

Piazza del Duomo	157
Cattedrale Santa Maria del Fiore of Duomo	158
Cupola del Brunelleschi	159
Battistero	160
Museo dell'Opera di Santa Maria del Fiore	160
Galleria degli Uffizi	162
Piazza della Signoria	170
Palazzo Vecchio en museum	171
Torre di Arnolfo	173
Basilica di Santa Croce	181
Palazzo Medici Riccardi	192
Galleria dell'Accademia	193
Museo di San Marco	195
Chiesa San Lorenzo	203
Officina Profumo - Farmaceutica di Santa Maria Novella	214
Chiesa Santa Maria del Carmine en Cappella Brancacci	220
Palazzo Pitti	226
Galleria Palatina	226
Giardino Bardini	232

'Je verlaat Toscane gewoonlijk op het ogenblik waarop je je er min of meer goed begint te voelen. Bijgevolg voel je je steeds beter als je er terugkeert ...'

Alexandre Dumas, Impressions de voyage, 1867

Toscane! Een magisch woord dat het verlangen oproept om te vluchten, ja zelfs om in ballingschap te gaan ... Hier en daar staan kleine groepjes cipressen op de heuvelruggen en de waterscheidingen. In de Chianti staan oude boerderijen tussen talloze steeneiken onder een loden zon, met op de achtergrond het sjirpen van de krekels. De Maremma kent nooit rust. Haar Etruskische achterland is bezaaid met catacomben in de openlucht, romaanse kapelletjes en gehuchten met vierkante duiventorens. Stoffige, onverharde wegen bannen zich een weg tussen stenen stapelmuren waarboven olijfbomen kronkelen. Dit voedzame, betoverende en authentieke landschap beroert lichaam en geest. Maar afgezien van het (fantastische) decor zijn het de kunstenaars die een streek haar ware gezicht geven, verheerlijken en artistiek uitbeelden. Toscane heeft nooit gebrek gehad aan kunstenaars. Zo wisten de renaissanceschilders, in het bijzonder Piero della Francesca, dit landschap te vatten en naar waarde te schatten. Voor hen hadden natuurelementen immers altijd al Bijbelse allures. De schilders van het quattrocento hebben het landschap daarentegen een stem gegeven door middel van de *veduta*: een raam met uitzicht op het platteland, een symbool dat hun schilderij diepgang verleende, hoe klein het ook was. Zo ontstond een nieuw genre. Voor het eerst beeldden de schilders landschappen af.

Chiesa San Miniato al Monte	237
Zonsondergang bij de Chiesa San Salvatore al Monte	237
Piazza del Campo	298
Palazzo Pubblico – Museo Civico	299
Duomo (Siena)	303
Museo dell'Opera del Duomo	305
Palazzo Corboli – museo archeologico e d'Arte sacra	319
Abbazia di Monte Oliveto Maggiore	321
Abbazia di Sant'Antimo	332
Città della Pieve	341
MAEC (museo dell'Accademia Etrusca e della città di Cortona)	344
Basilica San Francesco	350
Chiesa Santa Maria della Pieve	350
Museo Madonna del Parto	357
Pinacoteca	369
Duomo (San Gimignano)	377
Duomo of Cattedrale San Martino	391
Chiesa San Frediano	393
Tettuccio-thermen	397
Nicoli-ateliers	415
Torre di Pisa	442
Duomo (Pisa)	442

Dwaal door deze streek, die symbool staat voor rustig leven. Het kost weinig moeite om in je verbeelding een traject uit te stippelen. De uitzonderlijke artistieke rijkdom van de streek helpt je hierbij. Firenze, Siena en Pisa zijn slechts de bekendste toonbeelden van de Toscaanse kunst, die haar grootste bloeitijd kende tussen de middeleeuwen en de renaissance. Er zijn nog tal van andere Toscaanse stadjes die je vast en zeker zullen bekoren en in verrukking brengen: San Gimignano, Volterra, Lucca of Massa Marittima. Ook middeleeuwse dorpjes staan op het menu: 'Small is beautiful', zo heet het. Slechts een paar plekken op deze aardbol kunnen zich beroepen op een dergelijke 'dichtheid' van meesterwerken. En al even weinig streken hebben zoveel bekende en geniale zonen de wereld in gezonden: Giotto, Michelangelo, Botticelli, Dante, Machiavelli en vele anderen.

Toscane is overigens bezaaid met vakantiehuisjes. Ze zijn van uitstekende kwaliteit en daardoor soms ook tamelijk duur. Daarover zul je echter slechts weinig mensen horen klagen, want ze bieden de beste kans om van het beroemde Toscaanse platteland te genieten.

ABC VAN TOSCANE

OPPERVLAKTE - 22.993 km².

BEVOLKINGSDICHTHEID - 153 inwoners per km².

BEVOLKING - 3.619.872 inwoners.

ADMINISTRATIEVE INDELING - 9 provincies; hoofdplaats: Firenze.

VOORNAAMSTE BRONNEN VAN INKOMSTEN - toerisme, wijnbouw, leerbewerking, terracotta, textiel en marmer.

TOERISME - 10 miljoen bezoekers per jaar.

FIRENZE

POSTCODE 50100 | 380.000 INWONERS

Firenze is zonder enige twijfel een van de mooiste steden van Italië. Het is tevens een van de belangrijkste kunstmetropolen van de wereld (hier alleen al vind je 25% van 's werelds kunstwerken) en de stad heeft haar aantrekkelijke verleden weten te behouden. En dan hebben we het nog niet over de familie de'Medici: zij hebben bijna de hele renaissance de macht in handen gehad. Deze rijke Toscaanse familie heeft borg gestaan voor de evolutie van de stad, met veelvuldige tussenkomsten op cultureel, economisch en politiek vlak. Firenze heeft nooit gebrek gehad aan vooraanstaande figuren, vooral dan in deze sleutelperiode van de Toscaanse geschiedenis.

Samen met haar rijke verleden heeft Firenze ook haar charme bewaard. Des te meer omdat het platteland nooit ver weg is. Je vindt er geen voorsteden en slechts heel weinig moderne constructies. Als je iets hoger gaat staan (bijvoorbeeld op de torre di Arnolfo), zie je het groene gras voorbij de rode pannendaken. Laat je betoveren door de wirwar van steegjes waarin je naar hartenlust kunt verdwalen. Dit is overigens de beste manier om ze te ontdekken.

Firenze is veel meer dan een museumstad. Het is ook (in tegenstelling tot wat haar uiterlijk doet vermoeden) een levendige stad waar mensen wonen en zich vermaken. Wandel naar Oltrarno bij het vallen van de avond, op het uur van het aperitief, aan de kant van San Frediano en de piazza Santo Spirito. De bars en *enoteche* (wijnbars) zijn hier talrijk en nodigen je uit om gezellig een glaasje te gaan drinken.

Na zonsondergang wordt de stad een stuk rustiger en kalmer. Heerlijk na een drukke dag trappelen tussen de vele toeristen. De avond is het ideale moment om het mysterie van de stad te ontdekken. Dan wordt Firenze weer net zo voornaam als vroeger.

AANKOMST EN VERTREK

MET DE BUS

 ATAF-SITA: ataf-linea.it. Deze maatschappij zorgt voor het busvervoer in Firenze (zie de rubriek 'Vervoer'). Heel volledige internetsite. We raden je dan ook aan deze te raadplegen om lange wachttijden aan de informatiebalie in het station te vermijden. **Ataf-punt** (verkoop van kaartjes en informatie): in station Santa Maria Novella, op perron 8 en 9, ma.-za. 7.00-20.00 u 055 565 03 90. Dag. geopend 7.15-19.00 u. Rechts van het station (als je met je gezicht eraan toe staat).

 Er zijn verschillende maatschappijen voor het busvervoer in de provincie Toscane (vooral Chianti) en verder:

- **Busitalia Sita Nord:** via S. Caterina da Siena 17r. Verkoop van kaartjes ma.-za. 5.50-20.40 u, zo. en feestdagen 6.20-20.30 u. fsbusitalia.it. Het is de nationale treinmaatschappij Trenitalia die via deze busfirma heel wat verbindingen tussen Toscaanse steden verzorgt.

MET DE TREIN

 Stazione centrale Santa Maria Novella (plattegrond B-C2): centraal station van Firenze, in het centrum van de stad. Een informatienummer voor heel Italië 89 00 21. Voor de dienstregeling en om te reserveren ferroviedellostato.it.

- **Bagagedepot:** centraal station, langs perron 16 055 235 21 90. Dag. geopend 6.00-

23.00 u. Voor 5 uur € 5 en dan per uur € 0,70 voor 6de tot 11de uur; vanaf 12de uur € 0,30. In het Italiaans vraag je naar 'Deposito bagagli a mano'.

- **Verloren voorwerpen:** centraal station. Op dezelfde plaats als het bagagedepot (ook dezelfde openingstijden). In het Italiaans: 'oggetti smarriti'.

- **Andere diensten:** postkantoor (geopend ma.-vr. 8.00-19.00 u), Bancomat (naast het bagagedepot), wisselkantoor, apotheek, wc (niet gratis, ter hoogte van perron 5).

 Stazione F.S. Campo di Marte (plattegrond G2): via Mannelli 12. Het 2de station van Firenze, een paar kilometer ten oosten van het historische centrum. Balie en informatie: 7.00-21.00 u. Vanuit dit station kun je naar Rome (1 u en 20 min). Er rijden van hieruit ook treinen naar het stadje Fiesole, ten noorden van Firenze.

- Dit station is belangrijk voor wie vanuit Frankrijk komt, omdat er een dagelijkse verbinding is tussen Parijs-Florence met de nachttrein Thello. Vertrek vanaf Parijs Bercy omstreeks 19.00 u, aankomst de volgende ochtend om 7.00 u in Florence-Campo di Marte.

- Bussen 12, 13 en 33 rijden van dit station naar het centrum; met de trein (vijf per dag) ben je in 8 min in het station Santa Maria Novella. Geen bagagedepot.

MET HET VLIETUIG

 Luchthaven Amerigo-Vespucci (buiten plattegrond, via B1): via del Termine 11, in Peretola. 5 km ten noordwesten van het centrum

van Firenze ☎ 055 30 615 (telefonische informatie 8.00-23.30 u). Informatie (dag en nacht) over vluchten ☎ 055 30 61 300 📧 aeroporto.firenze.it. Door uitbreidingswerkzaamheden die verspreid zijn over meerdere jaren kan het zijn dat de bovenstaande informatie tijdelijk niet geldt.

• **Luchtvaartmaatschappijen:** Alitalia ☎ 06 2222 (€ 0,34 per min) 📧 alitalia.it; Air France ☎ 892 057 (met een vaste telefoon vanuit Italië) 📧 airfrance.com; Brussels Airlines ☎ 892 640 030 📧 brusselsairline.com.

• Je kunt geld opnemen aan de automaat **Bancomat** in de vertrekhal, uiterst rechts als je het gebouw binnenkomt.

• **Bureau voor Toerisme van Firenze:** ma.-za. 9.00-19.00 u en op zon.-feestdagen 9.00-14.00 u ☎ 055 31 58 74 📧 infoaeroporto@aeroporto.firenze.it. Klein kantoor in de aankomsthal (goed verscholen!).

• **Autoverhuurbedrijven:** Avis ☎ 055 31 55 88. Dag. geopend 8.00-23.00 u; Hertz ☎ 055 30 73 70. Geopend ma.-vr. 8.30-22.30 u en za.-zo. 9.30-22.30 u; Europcar ☎ 055 31 86 09.

- 1 Nuttige adressen
- 1 Bureau voor Toerisme
- 1 Parkeerplaatsen
- 1 1 Institut français de Florence (consulat de France en librairie française)
- 3 3 Florence By Bike
- 4 4 Alinari
- 5 5 Vespatour
- 6 6 Avis
- 7 7 Europcar
- 8 8 Hertz
- 11 11 La Feltrinelli Librerie

- 1 Slapen
- 20 20 Camping Michelangelo
- 21 21 Casa Santo Nome di Gesù
- 22 22 Istituto Oblate dell'Assunzione
- 24 24 Foresteria C.S.D. Istituto Gould
- 25 25 Ostello Gallo d'Oro
- 26 26 Archi Rossi Hostel
- 27 27 Ostello Santa Monica
- 28 28 Hotel Argentina
- 29 29 Pensione Annalena
- 30 30 Convitto della Scalza
- 31 31 Albergo Merlini, Albergo Paola en Hotel Azzi – Locanda degli artisti
- 33 33 Il Ghirio Guesthouse en Hotel Nella
- 34 34 Hotel Lorena
- 36 36 Residenza Johlea en Antica Dimora Johlea
- 37 37 Antica Dimora Firenze
- 39 39 Hotel dei Macchiaioli
- 41 41 Hotel Royal
- 42 42 Domus Florentiae
- 43 43 Hotel Giada
- 44 44 Relais Grand Tour
- 45 45 Hotel Cosimo de Medici
- 46 46 Hotel Accademia
- 47 47 J.K. Place
- 48 48 Grand Hotel Minerva
- 49 49 Hotel Santa Maria Novella
- 50 50 Tourist House
- 52 52 Bellevue House
- 55 55 Hotel Pensione Elite
- 57 57 Casa Howard Guest House
- 59 59 Mr My Resort
- 60 60 Tourist House Liberty
- 61 61 Hotel Europa
- 62 62 Plus Florence
- 65 65 Il Guglio d'Oro
- 67 67 Hotel Cardinal
- 69 69 Residenza d'Epoca Verdi

- 70 70 Hotel Casci
- 72 72 Hotel California
- 73 73 Palazzo Galletti
- 74 74 Hotel Il Guelfo Bianco
- 75 75 B&B Le Stanze di Santa Croce
- 76 76 Residenza Il Carmine
- 77 77 Florence Old Bridge
- 78 78 Hotel La Scaletta
- 79 79 Palazzo Guadagni
- 81 81 Silla Hotel
- 82 82 The J and J Historic House Hotel
- 84 84 Hotel Monna Lisa
- 8 Eten
- 84 84 Il Forno Galli
- 86 86 Caffè Latteria-Caffelatte
- 87 87 Caffè degli Artigiani
- 88 88 Gusta Osteria
- 89 89 Trattoria Gargani
- 90 90 Trattoria da Nerbone en L'Ultima Spiaggia
- 92 92 Il Vegetariano
- 93 93 I Due G.
- 94 94 Trattoria Guelfa
- 95 95 Trattoria Il Contadino
- 96 96 Trattoria Mario
- 97 97 Ristorante La Spada
- 98 98 Trattoria Sergio Gozzi
- 104 104 La Mescita
- 108 108 Da Rocco
- 109 109 Enoteca-Salumeria Verdi
- 111 111 Trattoria en Ristorante Il Cibre, Il Pizzaiuolo
- 112 112 Ristorante-pizzeria I Ghibellini
- 113 113 Mr Pizza
- 114 114 Teatro del Sale
- 115 115 Vivanda Gastronomia
- 117 117 Boccadama
- 119 119 Acquacotta
- 120 120 Trattoria La Casalinga
- 121 121 Tamerò Pasta Bar
- 122 122 Osteria Pepò
- 123 123 I Tarocchi
- 124 124 Al Tranvai
- 125 125 Ristorante Le Carceri
- 126 126 Trattoria da Ruggero
- 127 127 Antica Mescita San Niccolò
- 128 128 Osteria Santo Spirito
- 129 129 Trattoria del Carmine
- 131 131 Trattoria Napoleone
- 132 132 Alla Vecchia Bettola
- 133 133 Olio & Convivium
- 134 134 Gustapizza

Dag. geopend 9.00-23.00 u; Maggiore/National
 055 31 12 56. *Dag. geopend 8.30-22.40 u.* Het parkeerterrein ligt op 5 min van het vliegveld, waar om de 20 min een shuttlebus vertrekt.

• *Bagagebijstand en verloren voorwerpen:*

 055 30 61 302. *Dag. geopend 8.30-20.00 u.* Je kunt de op de luchthaven verloren of door de politie gevonden voorwerpen ook online bekijken op de website van de luchthaven (rubriek 'Services' en dan 'Lost & Found'). Bij elk verloren voorwerp staat een datum en een foto. Verrassend wat je allemaal kunt verliezen!

Van de luchthaven naar het centrum van Firenze

 Met de bus: de pendelbus (Vola) van de maatschappij Ataf-Sita vertrekt vlak bij de taxi's (links als je met je gezicht naar de luchthaven staat). Hij brengt je in ongeveer 20 min naar het hartje van de stad, namelijk de eindhalte naast het treinstation Santa Maria Novella (plattegrond B-C2). Tussen 6.00 en 20.30 u vertrekt er om het halfuur een pendelbus en daarna rijdt er nog een om 21.30, 22.30 en 23.30 u. De eerste bus van de stad naar de luchthaven vertrekt om 5.30 u aan

- 135 Enoteca Le Barrique
- 136 Semolina
- 138 Vico del Carmine
- 139 ZEB – Zuppa e Bollito
- 150 Ristorante Pane e Vino
- 151 Trattoria Sabatino
- 152 Trattoria Il Guscio
- 154 Mama's Bakery
- 155 Il Latini
- 157 Cuculia
- 158 Lungarno 23
- 159 Enoteca Boccanegra
- 172 Bistrot del Mare
- 186 Caffè Pitti
- 211 La Beppa Fioraia
- 212 Acasamia
- 213 Semel
- 214 Pugi
- 215 La cucina del Garga
- 216 Trattoria Palle d'Oro
- 217 Touch Ristorante
- 224 Pizzeria Centopoveri
- 225 Trattoria 13 Gobbi
- 226 Trattoria Tiberio
- 227 Touch Ristorante
- 228 Vecchia Forno
- 229 Focaccine Bondi
- 230 BVeg
- 231 Da Gherardo
- 232 La Botteghina Rossa

Wijnbars (vinai, enoteche)

- 130 Il Santo Bevitore
- 141 Fratelli Zanobini
- 143 Casa del Vino
- 146 Le Volpi e l'Uva
- 147 Enoteca-bar Fuori Porta
- 148 Bevo Vino
- 149 Il Santino

Koffie/thee drinken, lekker gebak en een lekker ijsje eten

- 162 Gelateria Carabe
- 163 Vestri
- 164 Formo Becagli
- 165 La Botteghina di Leonardo
- 166 Gelateria La Carraia
- 167 Gelateria Il Gallo Ghiottone
- 169 Gelateria della Passera
- 170 Dolci e Dolcette
- 171 Isola Verde

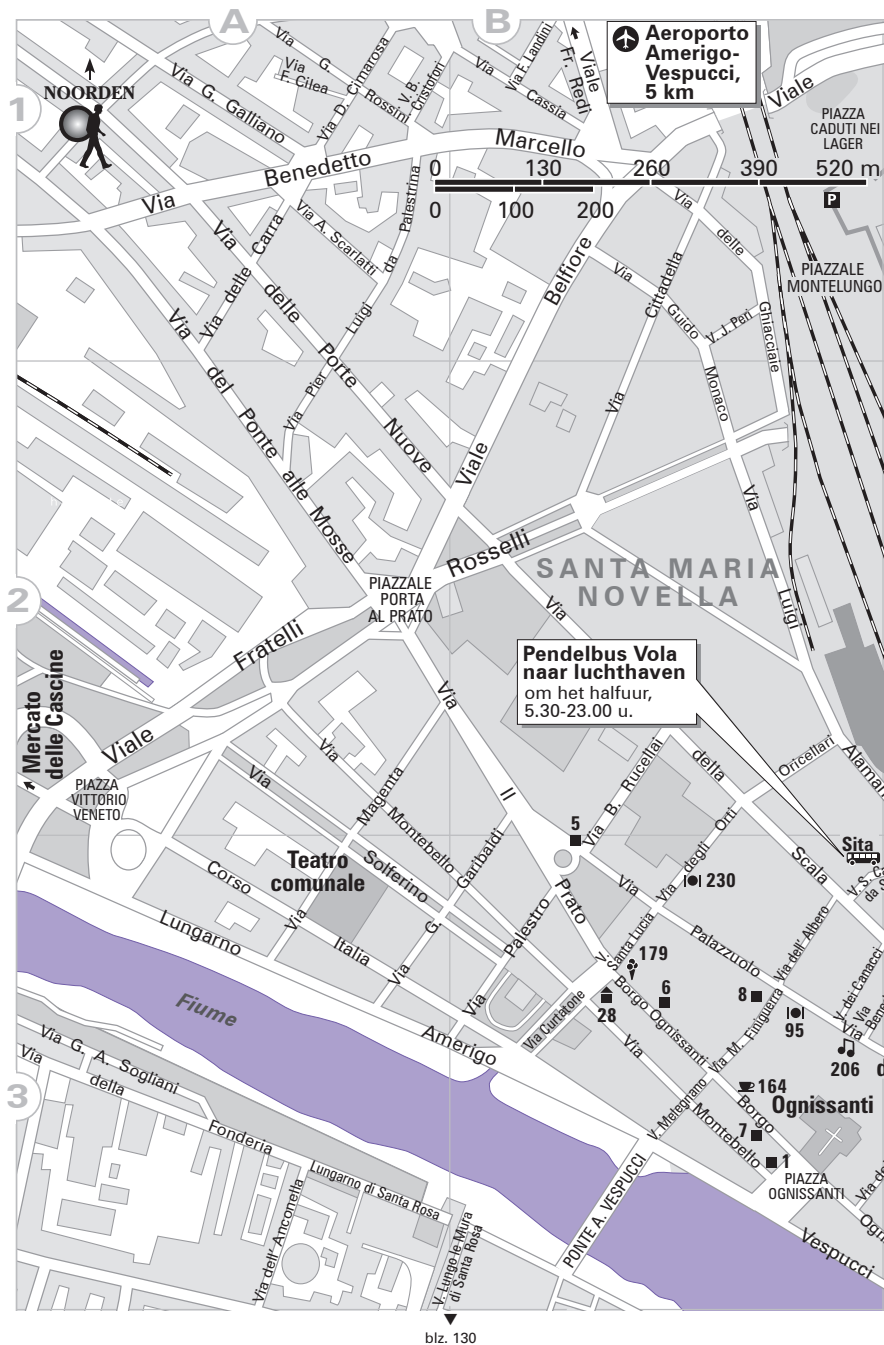
- 174 Le Parigine
- 175 Il Gelato di Filo
- 177 Cantina del Gelato
- 178 La Sorbettiera
- 179 B-Ice

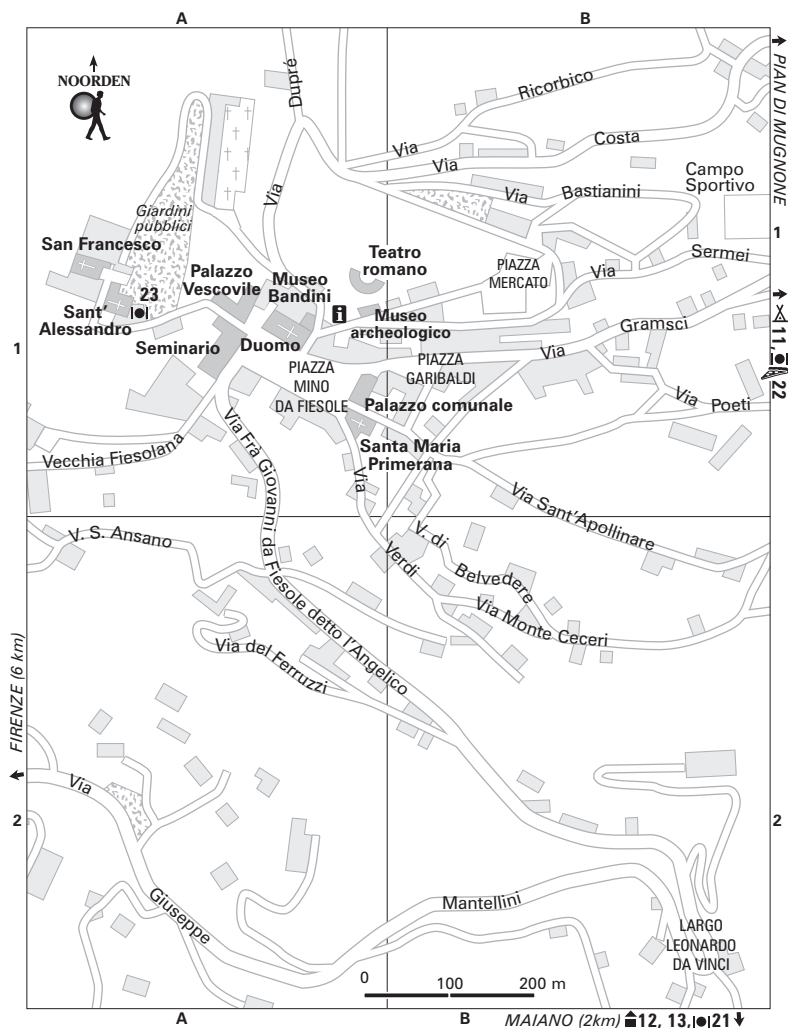
Iets drinken, uitgaan of naar muziek luisteren

- 87 Caffè degli Artigiani
- 153 Dolce Vita
- 181 Cibreo Caffè
- 183 Bar Hemingway
- 186 Caffè Pitti
- 191 Volume Café
- 192 Galleria MOF
- 193 Golden View
- 194 Caffè Sant'Ambrogio
- 195 Flo Gallery
- 196 Jazz Club
- 197 Rex
- 198 Aurora
- 199 Zoe
- 200 Negroni
- 201 Flet American Bar
- 202 High Pub Bar
- 203 Kitsch 2
- 206 Space Electronic
- 210 Libreria Café La Cité

Winkelen

- 133 Olio & Convivium
- 141 Fratelli Zanobini
- 143 Casa del Vino
- 146 Le Volpi e l'Uva
- 147 Enoteca-bar Fuori Porta
- 300 Botteghina
- 303 Bacco Nudo
- 304 Scuola del Cuoio
- 306 I Mosaici di Lastrucci
- 308 Mòmo Mozzarella
- 309 Sbigoli Terrecotte
- 310 Giulio Giannini
- 311 Mario Lucca Giusti
- 312 Angela Caputi
- 316 Le 18 Lune
- 319 QuelleTre
- 322 Flo Concept Store
- 325 Tuorlo
- 326 Il Torchio
- 327 Pesci che volano
- 328 La Bottega de Gippetto en Il Ippogrifo
- 334 Angela Salamone
- 341 Mario Luca Giusti

FIESOLE

AANKOMST EN VERTREK

MET DE BUS

 Neem bus 7 bij de bushalte aan de piazza San Marco. ataf.net.

Dienstregeling van buslijn 7:

- **Van Firenze naar Fiesole:** om de 20 min van 6.00-0.40 u. Op zondag om de 20-30 min van 6.30-18.20 u.
- **Van Fiesole naar Firenze:** om de 20 min van 5.30-1.00 u. Op zondag om de 20-30 min van 6.20-18.40 u.

NUTTIG ADRES

 Bureau voor Toerisme (plattegrond A1): via Portigiani 3-5 055 596 13 23 comune.fiesole.fi.it. Dag. geopend april-sept. (in de winter sterk wisselende openingstijden, bel van tevoren). Bekwaam personeel en goed gedocumenteerd. Vraag een plattegrond van het historische centrum van Fiesole. Hier moet je ook je kaartjes kopen voor het museo Civico.

SLAPEN

CAMPING

 Camping panoramico Fiesole (buiten plattegrond, via B1, 11): via Peramonda 1 055 59 90 69 panoramico@florence-camping.com 7 km van het centrum van Firenze. Bus 7 van Firenze naar Fiesole en gratis pendeldienst: dag. 8.00-12.00 u en 14.00-17.00 u (in de zomer tot 19.00 u). Of 20 min wandelen. Ongeveer € 33-38 voor 2 personen met tent en auto. Twee- tot vierpersoonstacaravans € 40-70. Vierpersoonsbungalows met kleine keukens (neem je eigen servies mee!) en badkamer € 100-125 (lakens inbegrepen), afhankelijk van het seizoen. Wifi (niet gratis). Prettige camping tegen de heuvel. Goed uitgerust met een aardig zwembad (geopend juni-sept.), restaurant (geopend april-okt.), supermarktkje, wasmachines ... De schaduwrijke staanplaatsen zijn wat kiezelachtig voor tenten. Schoon sanitair. Prachtig uitzicht op Firenze. Uitstekende ontvangst. 's Zomers uiteraard stampvol.

DOORSNEEPRIJS TOT LUXEUS

 Il Burattino Country House (buiten plattegrond, via B2, 12): via del Salviatino 12 338 481 89 93 ilburattino.com. Neem afrit Firenze sud en rijd dan in de richting van Fiesole. Volg de Lungo L'Affrico tot op het einde en sla dan rechts af naar de via del Salviatino. 500 m verder links, net voor een bocht naar rechts (aangegeven) vind je dit adres. Het hele jaar door geopend. Tweepersoonkamer € 80-100. Ontbijt inbegrepen. Wifi. Verscholen aan de voet van Fiesole, tegenover de chiesa San Francesco zie je van ver deze eerbiedwaardige plattelandswoning liggen, met rode tegeltjes, eiken balken en een typisch Toscaans onderdak van terracotta. Hier woont Ranieri. Hij verhuurt drie kamers die momenteel nog minimalistisch zijn ingericht, maar die de bedoeling hebben om te behagen. Twee delen wel dezelfde badkamer. Leuke tv-hoek, uitstekend ontbijt en als wakker een koor van kwetterende vogels. Vriendelijke en heel attente ontvangst.

 Pensione Bencistà (buiten plattegrond, via B2, 13): via Benedetto da Maiano 4 055 591 63 info@bencista.com bencista.com. In het lagergelegen gedeelte van Fiesole, aan de weg naar Firenze (borden). Reserveren noodzakelijk. Tweepersoonkamer € 160-185; vierpersoonkamer € 200. Ontbijt inbegrepen. Internet, wifi. Een laan met cipressen en olijfbomen leidt langs de heuvelflank naar dit Toscaanse landhuis van weleer. Het ligt midden in een vredige tuin en werd omgevormd tot een charmant hotel met een veertigtal gezellige kamers. Je ruikt lekkere koffie en in de gang, tussen de litho's en de oude gravures, zou je niet verbaasd opkijken als je de radio van Marconi hoorde kraken. Vanaf het terras, dat volledig wordt overkoepeld door een priël met blauwvergen, zie je Firenze verdwijnen in de nevelsluier. De mooiste (en de duurste) kamers zijn de nummers 18 en 21. Die hebben een balkon met Florentijns panorama. Ook ideaal voor gezinnen die terechtkunnen in een vierpersoonkamer. Spa, massage, jacuzzi en zwembad. Kortom, een prachtig stukje Toscane ...

SLAPEN IN DE OMGEVING

DOORSNEPRIJS

 Casa Palmira: via Faentina, località Feriolo, 50030 Polcanto (Firenze) ☎ 055 840 97 49 @ info@casapalmira.it W casapalmira.it. 9 km van Fiesole, in de richting van Borgo San Lorenzo via de SR302. In Feriolo, rechts in een afdaling een paar kilometer voorbij de afslag naar Olmo. Jaarlijkse vakantie: half jan.-begin maart. Tweepersoonskamer met badkamer € 85-115. Ontbijt inbegrepen. Appartement La Casina € 125. Betaalkaarten niet geaccepteerd. Wifi. Prachtige traditionele Toscaanse woning in een schitterende omgeving. Het lichte, jeugdige interieur getuigt van veel smaak, zowel in de gezellige kamers als in de comfortabele salons met antieke meubelen en mooie Marokkaanse tapijten. Wie even van de wereld weg wil, kiest het appartement La Casina dat een aparte ingang heeft en ook beschikt over een eigen keuken. Heel attente ontvangst door de charmante eigenaren, die je zowel ecologisch als chic zou kunnen bestempelen. Ze serveren je een royaal ontbijt en stellen tal van activiteiten voor. Kers op de taart zijn de jacuzzi en het zwembad.

ETEN

HEEL GOEDKOOP

 I Giuggiolo (buiten plattegrond, via B2, 21): viale Righi 3a, 50137 Firenze ☎ 055 60 62 40 @ info@igiuggiolo.com. Helemaal aan de rand van Firenze en Fiesole, aan het uiteinde van de via Salvatino (tegenover de jeugherberg). Dag. geopend in de middag en avond. Pizza € 5-8, andere gerechten € 8-9. Deze heropgebouwde Toscaanse herberg met valse stenen muren en diverse voorwerpen uit het veld wordt gerund door een jong en dynamisch team. De pizza's zijn zo knapperig als kantwerk. Toscaanse keuken die er best mag zijn. Kijk maar naar de talrijke gezinnen die hier binnenvallen om gezellig te komen tafelen. Lekkere ravioli met mortadella en uitstekend ijs van pistache en met gekarameliseerde pijnboompitten.

 Casa del Popolo (buiten plattegrond, via B1, 22): via Matteotti 25/27 ☎ 055 59

70 02. Neem de weg die links langs het gemeentehuis omhoogloopt. Ongeveer 400 m verderop links ben je er (parkeerterrein aangegeven). Dag. geopend 8.00-23.00 u; keuken geopend 12.00-14.30 u, za. en zo. alleen in de avond. Pizza € 6. Betaalkaarten niet geaccepteerd. Gezelligheid troef, ver verwijderd van Firenze en de massa's toeristen. Hier komen de oudjes uit de buurt zich verwarmen. Het uitzicht op het terras is schitterend en je neemt er dan ook graag plaats voor een kopje koffie. In de zaal eronder kun je eenvoudig en goedkoop eten. Vriendelijke ontvangst.

DOORSNEPRIJS

 La Reggia degli Etruschi (plattegrond A1, 23): via San Francesco 18, 50137 Firenze ☎ 055 59 385 @ info@lareggia.org. Onder aan het klooster San Francesco. Dag. geopend 11.00-15.00 u en 18.00-23.00 u. Gerechten € 12, bestek € 3. Ongeveer € 30-35 voor een maaltijd, drankjes niet inbegrepen. Goedlachse bediening en verfijnde gerechten in dit panoramische restaurant. Vermeld bij het reserveren dat je *con vista* wenst. Op de kaart veel meer dan alleen maar de Toscaanse klassiekers: een tartaartje of carpaccio als voorgerecht, *gnocchetti* met saffraansaus, kabeljauw met brandy ... Mooi aanbod van kaas en bijpassende wijnen. Aangename plek en ook best romantisch.

WAT IS ER TE ZIEN?

  Duomo di San Remo (plattegrond A1): piazza della Cattedrale 1. Dag. geopend 7.30-12.00 u en 15.00-18.00 u (in de winter 8.00-12.00 u en 14.00-17.00 u). De kathedraal werd gebouwd in de 11de eeuw op de oude marktplaats, verbouwd in de 14de eeuw en sindsdien talloze malen gerestaureerd. Mooie gekanteelde klokkentoren. Binnen ontdek je een heel strenge architectuur. De basiliekvorm wordt onderbroken door een ongewoon verhoogd koor. Op het altaar ontwaart je een schitterend veelluik van Bicci di Lorenzo (1450). Fraai fresco op het gewelf. Rechts als je de trap op loopt, zie je een kapelletje met fresco's van Cosimo Rosselli en beelden van Mino da Fiesole.

CHIESA SAN FRANCESCO

🔗 Chiesa San Francesco (plattegrond A1):

*via San Francesco 13. Op de heuvel. Dag. geopend in de zomer 6.45-20.00 u (onderbreking voor kerkdienst 18.00 u en zo. 11.00 u). Gesloten in de winter 18.00 u. Op weg naar de San Francesco krijg je het mooiste uitzicht op de vlakte van Firenze. Deze heel eenvoudige, evenwel erg bekoorlijke kerk werd gebouwd in de 14de eeuw. In het portaal zie je een klein fresco uit de 15de eeuw dat de H. Franciscus voorstelt. Het is niet in zo'n beste staat, maar je kunt op de engel nog vaag de fijne draperingen onderscheiden. Binnen hangt een opmerkelijke verzameling religieuze primitieven: de *Onbevleete ontvangenis* van Piero di Cosimo (1510), een gracieuze *Maria-Boodschap* van Raffaellino del Garbo en de *Aanbidding der Wijzen* uit de 15de eeuw. In de kapel ontdek je de *Geboorte van Christus* door Lucca della Robbia.*

In de kelder bevindt zich een interessant klein missiemuseum: museo etnografico della missione franscescana: ☎ 055 591 75. *Geopend in de zomer di.-za. 9.30-12.00 u en 15.00-19.00 u (za. vanaf 10.30 u). Gesloten in de winter 17.00 u. Vrije toe-*

gang. Van alles wat: Chinees porselein, gravures, prenten, handwerksnijverheid, muziekinstrumenten, kleine archeologische afdeling met een paar Etruskische en Romeinse vondsten. Werp ook een blik in de fraaie inspringende kruisgang aan de rechterkant van de kerk. Erg rustgevend!

🔗 Teatro romano e museo civico (plattegrond A1):

via Portigiani 1 ☎ 055 596 12 93. Dag. geopend april-eind sept. 10.00-19.00 u; maart en okt. tot 18.00 u en rest van het jaar tot 14.00 u. Het combinatiekaartje is ook geldig voor het Bandini-museum en de San Jacopo-kapel (het vroegere oratorium van het bisschoppelijke paleis waar nu het diocesaan museum gehuisvest is): € 10 en € 2 extra voor tijdelijke tentoonstellingen. Fiesole bevindt zich op een heel strategische plaats en werd vanaf de 6de of de 5de eeuw v.Chr. bezet door de Etrusken. Na hen vonden ook de Romeinen het er beter toeven dan in de vlakte. Ze meenden bovendien dat de lucht er gezonder was en bouwden de heuvel vol met belangrijke burgerlijke gebouwen. De vestingen in het archeologische gedeelte getuigen van dit glorierijke verleden. Het Romeinse theater